

Sygn. akt II Ka 474/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Ewa Olewińska

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 r.

sprawy **P. C.**

obwinionego z art. 96 § 3 kw

na skutek apelacji, wniesionej przez obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 19 maja 2016 r. sygn. akt II W 1928/15

zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że uniewinnia obwinionego P. C. od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia, stwierdza, że koszty procesy ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 474/16

UZASADNIENIE

P. C. został obwiniony o to, że:

w dniu 2015-05-01 r. jako właściciel pojazdu, wbrew obowiązkowi, nie udzielił Straży Miejskiej odpowiedzi na skierowane do niego pismo w dniu 2015-04-03 z zapytaniem, kto w dniu 2015-03-16 o godzinie 11:10:00 kierował pojazdem mechanicznym marki B. o nr rej. (...), którym popełniono wykroczenie w ruchu drogowym,

tj. o wykroczenie art. 96 § 3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym

Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim wyrokiem z dnia 19 maja 2016 r., sygn. II W 1928/15:

I. obwinionego **P. C.** uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za czyn ten na podstawie art. 96 § 3 kw wymierzył mu karę grzywny w kwocie 100 (stu) złotych;

II. zasądził od obwinionego P. C. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 30 (trzydziestu) złotych tytułem opłaty oraz kwotę 100 (stu) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wniósł obwiniony, zaskarżając wyrok w całości. Orzeczeniu temu zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych, mających niewątpliwie wpływ na treść wydanego orzeczenia, poprzez błędne i całkowicie wadliwe przyjęcie, że w dniu 25 stycznia 2015 r. był on właścicielem pojazdu marki B. o nr rej. (...), gdy nie był ani właścicielem, ani też posiadaczem wskazanego pojazdu we wskazanym w zarzucie miejscu i czasie, ponieważ zbył go w dniu 15 października 2013 r. na rzecz osoby trzeciej i nie miał jakichkolwiek związków prawnych i faktycznych z przedmiotowym pojazdem, jak związki wskazane w zarzucie;

- błąd w ustaleniach faktycznych, mający niewątpliwie wpływ na treść wydanego orzeczenia, poprzez błędne i całkowicie wadliwe przyjęcie, że miał on obowiązek wskazać kto kierował pojazdem marki B. o nr rej. (...), w dniu 16 marca 2015 roku, gdy taki obowiązek nie był na niego nałożony przez przepis jakiegokolwiek ustawy, ani też nie wypływał z orzeczenia sądu lub innego organu, gdyż nie był we wskazanym czasie właścicielem ani posiadaczem przedmiotowego pojazdu;

- naruszenie przepisów postępowania, mające niewątpliwie wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 7 kpk w zw. z art. 8 kpk, poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i odmowę przyznania wiarygodności dowodowi z dokumentu w postaci umowy sprzedaży samochodu z dnia 15 października 2013 r. na rzecz osoby trzeciej Ł. F. (1), gdy w rzeczywistości obwiniony zbył ten pojazd, powiadomił o tym właściwy Wydział Komunikacji, przestał płacić za pojazd ubezpieczenie obowiązkowe OC pojazdu mechanicznego i inne ubezpieczenia, wydał go kupującemu Ł. F. (2) i to on od dnia 15 października 2013 roku był posiadaczem przedmiotowego pojazdu i jego właścicielem oraz zobowiązanym do ubezpieczenia OC;

- naruszenie przepisów postępowania, mające niewątpliwie wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 4 kpk w zw. z art. 9 kpk i art. 5 § 2 kpk w zw. z art. 8 kpk, poprzez ich niezastosowanie, gdy organy postępowania mają obowiązek zebrać materiał dowodowy także na korzyść obwinionego, a nie tylko na jego niekorzyść oraz badać i uwzględniać także wszelkie okoliczności, gdy z dostarczonego materiału dowodowego w postaci umowy sprzedaży pojazdu marki B. o nr rej. (...) wynikało, iż przedmiotowy samochód został przez niego sprzedany w dniu 15 października 2013 r. Ł. F. (1), a szczegółowe dane personalne tej osoby widnieją na okazanej Sądowi umowie sprzedaży i zaniechanie z urzędu wezwania i przesłuchania tego świadka, co w rezultacie doprowadziło do naruszenia zasady domniemania niewinności i gwarantującej ją reguły, że wszelkie niedające się usunąć wątpliwości w prawie należy rozstrzygnąć na korzyść obwinionego, a nie na jego niekorzyść, jak to uczynił Sąd.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów obwiniony wniósł o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie go od zarzucanego mu czynu, ewentualnie
- uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

A nadto wniósł o:

- uzupełnienie materiału dowodowego i przeprowadzenie postępowania dowodowego z przesłuchania świadka Ł. F. (1) oraz z dokumentacji ubezpieczenia przedmiotowego pojazdu od roku 2013, a także z innych dokumentów, jeśli takie się ujawnią,
- orzeczenie o kosztach – niezbędnych wydatkach, poniesionych przez obwinionego poprzez ich zasądzenie na jego rzecz.

Na rozprawie apelacyjnej nie stawił się obwiniony, ani przedstawiciel oskarżyciela publicznego Straży Miejskiej w M.. Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z zeznań świadka Ł. F. (1), który przyznał, iż w dniu 15.10.2013 r. zakupił od obwinionego pojazd marki B. o nr rej. (...), aczkolwiek obecnie również on nie jest już właścicielem tego samochodu, albowiem w dniu 10.11.2013 r. sprzedał ów pojazd W. J.. Jako dowód przedstawił umowę kupna-sprzedaży.

Sąd Okręgowy w Siedlcach zważył, co następuje:

Apelacja obwinionego jest zasadna i jako taka zasługiwała na uwzględnienie. Analiza akt sprawy, pisemnych motywów zaskarżonego wyroku oraz wywiezionej przez obwinionego apelacji, doprowadzić musiała do uznania, iż zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy nie dawał podstaw do stwierdzenia sprawstwa i winy obwinionego, a jedynym rozstrzygnięciem, jakie w niniejszej sprawie mogło zapaść pozostawało orzeczenie reformatoryjne uniewinniające P. C. od popełnienia zarzuczonego mu wykroczenia. W sprawie niniejszej nie było podstaw do przypisania obwinionemu popełnienia czynu z art. 96 § 3 kw w ramach nakreślonych we wniosku o ukaranie przez oskarżyciela - Straż Miejską w M..

P. C. zarzucono w niniejszej sprawie popełnienie w dniu 1 maja 2015 r. wykroczenia z art. 96 § 3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, wyrażającego się niewskazaniem przez obwinionego na żądanie uprawnionego organu i wbrew obowiązkowi, wynikającemu ze wskazanych przepisów, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, tj. w dniu 16 marca 2015 r.

Przypomnieć przy tym należy, iż jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, obwiniony w dniu 15 października 2013 r. sprzedał samochód B. o nr rej. (...) innej osobie fizycznej – Ł. F. (1). Ze swojej strony dopełnił wszelkich formalności i fakt ten zgłosił właściwym organom. Okoliczność tę potwierdzają zarówno wyjaśnienia obwinionego P. C., dowód w postaci umowy kupna-sprzedaży (k. 30), jak również zeznania przesłuchanego w toku postępowania apelacyjnego świadka Ł. F. (1) (k. 60v). Nie została ona także pominięta przez Sąd Rejonowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, albowiem ich treść jednoznacznie wskazuje, iż Sąd ten - zgodnie z art. 82 § 1 kpw w zw. z art. 410 kpk - wziął ją pod uwagę ferując zaskarżony wyrok. W ocenie Sądu Okręgowego, wskazanej wyżej okoliczności w postaci sprzedaży samochodu ponad rok i 4 miesiące przed datą wskazaną w zarzucie, nie nadano jednak właściwej rangi i znaczenia. W konfrontacji z dokonanymi ustaleniami faktycznymi i właściwą ich subsumcją pod konkretne normy prawa materialnego – przepis art. 96 § 3 kw zw. z art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim niesłusznie doszedł do konstatacji odnośnie tego, iż obwiniony P. C. był zobowiązany na mocy w/w przepisów do wskazania komu powierzył pojazd w czasie wskazanym w zarzucie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, literalne brzmienie art. 96 § 3 kw nawiązujące do art. 96 § 1 kw wskazuje ponad wszelką wątpliwość, iż przepisy te należy czytać jako nierozzerwalną całość, zaś wolą ustawodawcy penalizującego wykroczenia w nich wskazane, było pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotów ściśle określonych w art. 96 § 1 kw. Co charakterystycznie, przepis art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, który także znalazł się w zarzucie przedstawionym obwinionemu we wniosku o ukaranie skierowanym do Sądu Rejonowego przez oskarżyciela, obowiązek w nim określony, nakłada również jedynie na właściciela lub posiadacza pojazdu.

Dodać przy tym należy, iż problematyka wykładni tychże przepisów nie budzi kontrowersji w doktrynie, gdzie wskazuje się jednoznacznie, iż sprawcą wykroczenia określonego w art. 96 § 3 kw może być wyłącznie osoba, na której ciąży obowiązek wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzyła pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, zaś zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, obowiązek ów ciąży na właścicielu lub posiadaczu pojazdu (por. A. Michalska-Warias, Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń [w:] Kodeks Wykroczeń. Komentarz pod red. T. Bojarskiego, LEX nr 10186).

Obowiązek wskazania osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania, ma zatem charakter ustawowy. Jego źródłem jest art. 78 ust. 4 w/w ustawy, który ściśle określa katalog osób zobowiązanych (por. R. A. Stefański, Komentarz do niektórych przepisów Kodeksu Wykroczeń [w:] Wykroczenia drogowe. Komentarz, LEX nr 8533).

Innymi słowy, wykroczenie określone w art. 96 § 3 kw ma charakter stricte indywidualny, co oznacza, iż popełnić je może wyłącznie właściciel lub posiadacz pojazdu, zarówno przez działanie (odmowa udzielania wskazania), jak i zaniechanie działania (brak odpowiedzi na pismo), w sposób umyślny lub nieumyślny, w sytuacji, gdy wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie (por. W. Jankowski, Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń [w:] Kodeks Wykroczeń. Komentarz pod red. T. Grzegorzcyka, LEX nr 8756).

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy, podkreślenia wymaga obarczony lukami i niepoprawny logicznie tok rozumowania Sądu Rejonowego. W pisemnych motywach wyroku Sąd I instancji zaznaczył bowiem, iż obwiniony P. C. w dacie zarzucanego mu czynu nie pozostawał już właścicielem pojazdu, niemniej jednak, w takiej sytuacji, jego obowiązkiem było udzielić stosowanej informacji, co uniemożliwiłoby skuteczne pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Pominięcie przez Sąd Rejonowy kluczowej kwestii w postaci ustalenia, czy w ogóle ciążył na nim obowiązek wskazania, uznano tym samym za rażące uchybienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest przeto brak wskazania przez obwinionego sprawcy wykroczenia drogowego, jakie miało miejsce w dniu 16 marca 2015 r. o godz. 11:10 – osoby, która w tym czasie kierowała samochodem B. o nr rej. (...) i nie zastosowała się do znaku B-36 „zakaz zatrzymywania się”, a nie brak przedstawienia umowy kupna-sprzedaży samochodu na etapie postępowania wyjaśniającego, co stanęłoby na przeszkodzie skierowaniu wniosku o ukaranie do Sądu Rejonowego.

Wykładnia art. 96 § 3 kw zaprezentowana przez Sąd I instancji prowadzi do rezultatów wręcz paradoksalnych. Należałoby bowiem uznać, że brak wykonania obowiązku zarejestrowania pojazdu przez jego nowego właściciela, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, uzasadnia pociągnięcie do odpowiedzialności osoby, która nie ma jakiegokolwiek wiedzy o osobach kierujących sprzedanym przez nią pojazdem w dacie popełnienia wykroczenia.

Orzecznictwo sądów powszechnych i doktryna dopuszcza możliwość zwolnienia z odpowiedzialności za czyn z art. 96 § 3 kw właściciela lub posiadacza pojazdu, w sytuacji, gdy verba legis przepisu art. 78 ust. 4 p. r. d., „pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną mu osobę, czemu nie mógł zapobiec”. Podręcznikowym przykładem jest sytuacja, w której dany samochód skradziono, zaś złodziej, paser lub inna osoba kierując tym autem popełnia wykroczenie drogowe. Tym samym, zwolnienie właściciela tego samochodu z odpowiedzialności za czyn z art. 96 § 3 kw nie budzi wątpliwości.

Analogicznie, w realiach tej sprawy, gdzie poza priorytetową kwestią w postaci tego, że obwiniony nie był w ogóle właścicielem, ani posiadaczem pojazdu i nie ciążył na nim obowiązek określony w art. 96 § 3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, nie mógł on posiadać wiedzy, kto mógł kierować w czasie wskazanym we wniosku o ukaranie jego sprzedanym ponad rok wcześniej samochodem. Wyłączenie jego odpowiedzialności jest zatem bezsporne.

Reasumując dotychczasowe rozważania i dzieląc zarzuty apelacyjne, sprowadzające się do omówionej wyżej problematyki, w ocenie Sądu Okręgowego, jedynym słusznym rozstrzygnięciem było uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Orzeczenie reformatoryjne Sądu Okręgowego odnośnie uniewinnienia P. C. zapadło na podstawie art. 456 kpk w zw. z art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw.

Z powyższym rozstrzygnięciem nierozzerwalnie związane jest odmienne orzeczenie co do kosztów procesu za obie instancje, którymi na podstawie art. 630 kpk w zw. z art. 119 kpw obciążono Skarb Państwa.

Z tych względów, Sąd Okręgowy w Siedlcach orzekł jak w wyroku.